

Szombaton megtartották a szegedi pártértekezletet

(Folytatás az 1. oldalról.)

kezdemenyizzük és garantáljuk az önállóságot. Kezdeményezzük a városnak a politikai, az igazgatási, a tanácsai, a tömegszervezeti szférájában, a költségvetés, a fejlesztés, a rangsorolás vonatkozásában — és garantáljuk a politikai és társadalmi, gazdasági és művelődési megújuló intézményrendszerben.

Indítványozzuk, hogy az önállóságot korlátozó jogszabályokat vizsgálják felül, illetőleg teremtsék meg az önállóság jogi garanciáit. Az önállóság eszközök és hatáskörök nélkül értéktelen — azokkal együtt teljes felelősségi rendszer. A városi pártszervek joggal tartanak igényt erre és készek ennek további korrekt megosztására. Nem kisebb igazság kimondására készlet ez a problémakör, minthogy föl vállaljuk az önállóságot a párt politikájának helyi megvalósításában a párttagságra és a lakosságra támaszkodva, és szembesítjük felelősségünket nagyobb közösségekkel is, tudva ugyanakkor helyünket, érdekeinket és kötelességeinket a nagyobb közösségekben.

Az új típusú, valódi felelősséget ezek a körülmények együttesen írják körül.

Negyedszer: Határozzuk meg a nyíltság, a nyitottság, és a nyilvánosság valódi tartalmát! Ezek nélkül demokratikus közélet nincs. A szegedi pártéletben, közéletben is láthatóvá és áttekinthetővé kell tenni a döntési folyamatok valamennyi elemét: a döntések születését, a motíváló körülményeket, a mérlegelés fő szempontjait, valóságos lehetőségeinket és korlátainkat. Döntéseink megalkotásához a párttagság és a lakosság véleményének folyamatos ismerete segíthet. Teljes áttekinthetőségre és világosságra kell törekedni szándékainkat és lehetőségeinket illetően. Ehhez a sajtó felkészültsége, elkötelezettsége és partneri indítéka is szükséges. Pártszerveink konstruktív, segítő magatartása esetén jogos elvárással lehetünk a sajtóval, társunkkal, kritikusunkkal szemben. Ez a kapcsolat nem viselne el a titokzatoságot, a mellébeszélést, a korlátozások gyakorlatát. S nemcsak a sajtó előtt kell kinyitni az ajtókat. Kezdeményezzük a pártmunka és a pártélet nagyobb nyilvánosságát, beleértve azt a lehetőséget is, hogy egyes tanácskozásainkon jelen lehessen az érdeklődő „karzat” is. Lépjünk ki az oltok magunkra kényszerített „illegálisból”! Pártunknak nem lehetnek olyan ügyei és vállalkozásai, kezdeményezései és vitái, amelyek ne tartoznának a teljes közvéleményre. S ebben a folyamatban törekedjünk arra, hogy nyilvánvalóvá váljék: a politikai munkának egyéni vonásai is vannak; a politika művelőinek, harcosainak — mindannyiunknak — személyes arcuk. Indulatok, szenvedélyek, érdekek, erkölcsi mozzanatok motíválják, rajzolják az egyéni politikai portrét.

Ötödször: Beszéljünk nyíltan jogról és erkölcsről, vezetői magatartásról. Sebezhető pontja ez az országos, a megyei és a városi közéletnek, ekörül különösen szenvedélyes viták, és fájdalmas keserőségek és tanulságok születtek. A rendezetlenség, a szokásjog, a törvényességre való hivatkozások alapján megszapordított a külön előnyök szerzése, a törvények és rendeletek közötti „közlekedés” praktikáinak kidolgozása.

Ez a gyakorlat pártunk, erkölcsünk normáitól idegen. Eppen ezért javasoljuk, hogy a pártértekezlet kezdeményezze a külön előnyöket igénybe vevő vagy

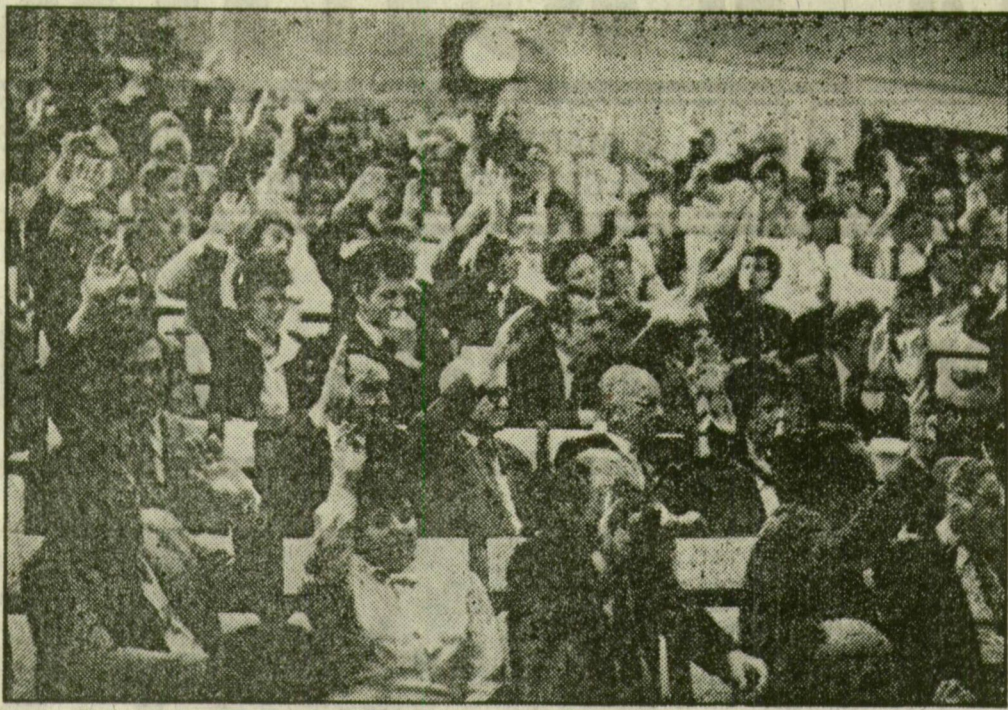
kikényszerítő, kifundáló gyakorlat megszüntetése érdekében a vonatkozó előnyszerzésre jogi hivatkozást megengedő országos, megyei, városi jogszabályok hálaléktalan felülvizsgálatát, és a jogi külön ösvényeken történő közlekedés lehetőségeinek kizárását. A hatalom — nem előjog!

Az általános romlás egyik alapvető oka és szembetűnő következménye az erkölcsi lazulás. Sokszorosan artalmas pártunk megítélésére, ha ilyen lazaságokban vezető személyiségeket érnek tetten. Egyes vezetőknel gyakorlattá vált a „törvényes” előnyszerzés, vagy inkább az előnyszerzés „törvényesítése” és jogi megalkotása. Megyei és szegedi esetektől is visszhangzik a közvélemény. Visszatérően erkölcsi elmarasztalás tárgya a lakásügyek intézése; gondolok a kedvezmények odaitélésére, az állami lakásingatlanok elidegenítésére, és sajnos, folytathatnánk a sort... Párttestületünket, párttisztviselőinket felelősség terhelik, engem személyesen is, a túlzott „toleranciáért”, és ezért nem menthetjük fel magunkat sem teljesen. Miként más erkölcsi botlások (vezetői önünnepeletés, kedvezményes vásárlások stb.) ismeretében is tisztességgel meg kell állapítanunk: engedékenyek vagy elnézőek voltunk az ügyeskedő „jogászkodással” szemben. Ki kell mondanunk tisztán és világosan: vezető=alkalmasság és erkölcsös, tiszta magatartás. Ha a szorzat egyik tényezője nulla — a szorzat maga is nulla!

Ezek a vezetők nem csupán saját erkölcsiségüket kérdőjelezzik meg, hanem súlyos károkat okoznak a pártnak is. Szigorúan és következetesen meg kell válni a pártot lejáratozó, beszennyező vezetőktől.

Hatodszor: Szólunk kell kapcsolatrendszerünkről, felsőbb és alsóbb szervekhez, tanácsokhoz, tömegszervezetekhez, egyesületekhez való viszonyunkról. A Központi Bizottság szeptember 27-ei ülése ebben példaadó; állásfoglalása számíthat a párttagság egyetértésére. A magunk helyzetében azonban továbbra is gond a városi csúcsok hagyományos összefonódása, ami a jövőben nem viselhető. A párt vezető szerepének és befolyásának nem mandátumok kölcsönös „cserején” keresztül kell érvényesülnie, hanem a kommunista aktív jelenlétén, a párttagság befolyásán.

Pártunk akkor jár el helyesen, ha a köreiben és a nemzetben támadt reformigényt, az új nemzeti közmegegyezés, a politikai plu-

Szavaz a pártértekezlet

ralizmus megteremtésének szándékát jóhiszeműen, bizalommal táplálja — a kezdeményező pozíciójából. Együttműködési készségünk nem a gyöngeség jele, hanem minden alkotó gondolat megbecsülésének igazolása. És annak felismerése: történelmi szakaszváltásban vagyunk, amikor a továbblépés pluralizmusa — szocialista jövőnk megalapozásának záloga lehet. Eppen ezért a társadalmi önszerveződésben Szegeden is megalkult, illetőleg születő egyesületekhez, klubokhoz, mozgalmakhoz partneri magatartást ajánlunk. Mér-

Egy arc az ülésteremből

tékrendszerünk ismert: a társadalmi, humanista értékek megbecsülése, védelmezése, továbbfejlesztése; a programokon túl a cselekvés iránya, szándéka, következménye, azaz a tett a mérvadó. Nem elzárkózás — alkotó együttműködés a szándékunk.

Ennek gyakorlati érvényesítése és bizonyítása szándékaink szerint gyorsan fog igazolódni. Gondolok itt a

lakóterületi pártmunka felendítésére is. De senkinek ne hagyjon kétséget egyetlen pártszervezetünk se afelől, hogy az e kereteken túllépő indítékok és kezdeményezések a párttól és a társadalomtól elvárható határozott reagálásban részesülnek.

Hetedszer: Pártunk ideológiai tevékenysége lefáradt az utóbbi évtizedben. Korszerű, marxista-leninista forrásokból származó, a társadalomtudomány mai eredményeit integráló, sajátos viszonyainkat elméletileg tükröző, a prognosztizálást elősegítő nézetek összességére kell alapoznunk. E nézetösszességnek választ kell adnia a ma és a közeljövő ideológiai kérdéseire. Persze tudjuk: ez a válasz — keresés is, tévedésekkel, vitákkal, megújulással.

Maximális, alig teljesíthető igény ez, de mint igény eleven és izzó létjogosultsága van. A mindennapi politizálás sem nélkülözheti tartósan. Ha pártértekezletünk kifejezi ezzel kapcsolatos elvárásait, nem csak a felsőbb pártszerveknek üzen, hanem Szeged ideológiai műhelyeinek, az egyetemeknek, a főiskoláknak, az egész értelmiségnek is. Megfogalmazhatjuk a városi pártértekezlet azt az elvárást a városi társadalomtudósai számára, hogy a pártszervek döntéseinek ideológiai megalapozásához nagyobb mértékben és hatékonyabban járuljanak hozzá. El kell ismerni: ez az igény általában eddig is felmerült, de lényegében csak az óhaj szintjén maradt. Ennek intézményes lehetőségei felől közösen kell gondolkodni. Javasolom, hogy a városi pártértekezlet ezt a szándékot erősítse meg.

Nyolcadszor: A párt belső életének korszerűsítése, dinamizálása létkérdés. A magunk portáján nyomban el kell kezdeni a hivatali jelleg fölszámolását, a mozgalmi tulajdonságok erősítését. Ehhez mindenképp az szükséges, hogy kiirtsuk mozgalmunkból a bürokratikus „hagyományokat”, az önmozgató haszontalan gyakorlatát. Sematikus, hagyományozott formációk határozzák meg még ma is az apparátus szervezeti felépítését; az állami szervezettel párhuzamos felépítés van érvényben. A politikai munkában ennek korlátozó, bénító, automatikus merevsége nyilvánvalóvá váltak. Az apparátust úgy kell átépíteni — valószínűleg az „osztály” rendszerű tagozódás feladásával —, hogy mozgékonytá, biztositást és a feladatokra orientáljuk. Szervezeti mozgékonytá nélkül nem lehet követni a társadalmi mozgásokat.

A pártmunka társadalmisításának, a tisztviselők újszerű kiválasztódásának lehetőségeit még csak tapogattuk, de el kell érünk, hogy a tisztviselők se legyenek a párt örökös és pályára kényszerített személyiségei. Adassék meg nekik a szakmájukhoz való visszatérés tisztességes és méltósággal teli lehetősége. Munkahelyi „kiköltöztetés”, felállásos megoldások lehetősége, s ezek variációira gondolok. Továbbá ilyen szerkezeti kérdésekre: miért kötelezően tagja minden pártbizottsági titkár a végrehajtó bizottságnak? A testület és az apparátus egymáshoz való viszonyáról van itt szó; s a testület elsőbbségére kell szavoznunk.

A pártértekezlet vitájára és bölcs mérlegelésére tartozó kérdések ezek, s lehetséges, hogy döntésre még nem érték meg — továbbgondolásra bizonyosan érdemesek.

Kilencedszer: Ma teljes meggyőződéssel mondjuk: a pártmunka fő terepe az alapszervezet. A kommunista itt élnek meg igazán kommunista voltak. Az alapszervezeti életet ehhez az igazsághoz illő módon kell újjászervezni. A munkahely, a lakóterület minden ügyére, kérdésére bölcsen reagáló, jogosítványokkal rendelkező, s azokkal élő alapszervezetek nélkül nincs korszerű párt, nincs élő mozgalom. Országosan elvégeztük, városi szinten most próbáljuk elvégezni azt az elemzést, hogy miképpen tudjuk a pártmunka hatékonyságát, társadalmi befolyását erősíteni. Ennek legfőbb kritériuma, hogy a nagy kérdéseket valóban maga a párttagság döntse el. Valóságos pártvitákra, ha kell pártszavazásokra van szükség. Erre való hajlandóság és képességét a párttagság az elmúlt években kétségbevonhatatlanul bizonyította. Vitáinkban nem

lehetnek győztesek és vesztesek — csak az ügyhöz hozzájárulók. Olyan integráló mechanizmusokat kell kialakítani pártunkban, amelyek a valódi értelemben vett progresszív pártközvetelményt képesek kifejezni. Ehhez elengedhetetlen az önállóság és a hatáskör szigorúan körülírt biztosítása. A felsőbb pártszervek rátelepedése az alsóbb testületekre — legyen a múlté!

Tizedszer: A párt vezető szerepének értelmezésében szigorú egységre kell jutnunk. Nem ügyintéző, hanem politikázó, politikaépítő párt az eszményünk. Az ügyintéző szerepben rendkívül egyszerű és gépies a vezető szerep biztosítása — hatalmi kérdéssé degradálódik. Elismert hatalmi helyzetről lévén szó, ebben akár meg is lehetne nyugodni. De nekünk olyan társadalmi ellenőrzés alatt kell dolgoznunk, amilyen egyetlen más politikai erő és szervezet sem kötelez. A párt különös felelőssége ebben áll. Vezető erőről lévén szó, a nemzeti közmegegyezés építésében is különleges szerep a mi pártunké — ezért következetesen kötelező ránk nézve, hogy befogadjuk és magunkává tegyük a társadalom valamennyi progresszív törekvését, s annak érzékeny és megbízható integrálására mindig képesek legyünk. Szüntelenül elemezzük a közhangulatot, a társadalom reagálásait; mindig érdekeljen bennünket, mit gondolnak az emberek, hogy alkotó elemzésre, továbbbépítésre képesek legyünk; egyúttal megáldassunk azzal a képzelőerővel, amely dolgaink elvégzéséhez feltétlenül szükséges.

Tisztelt pártértekezlet!
Kedves elvtársnok és elvtársak!

Igyekeztem szóbeli kiegészítőben összefoglalni azokat a szellemi indítékokat, amelyeknek érzékelésére ugyan elegendő volt az előterjesztett pártbizottsági állásfoglalás-tervezet, dokumentáris megfogalmazására viszont már idő nem adódott. Tíz pontba tömörítettem a szóbeli vitáiditót. Nem a szám mágikus-biblikus erejére alapoztam ugyan mondandómat, de a szegedi pártélet megújulásához legalább tíz alapvető kérdésben kell ma álláspontot kiépítenünk. Remélem, hogy a tizből végül egy lesz: erős elhatározás, hogy a szocialista fejlődésünkre összpontosítsuk minden figyelmünket és energiánkat, szívünket és eszünket!

★

A szóbeli kiegészítő után megkezdődött a vita.

ÉLŐ ELEMÉR

Fel szólalásában a Tisza Volán kommunistái nevében a „hogyan tovább?” kérdését vetette föl. Utalt arra, hogy a gazdaság jelenlegi gyöngye teljesítményéből való kilábaláshoz olyan módszerek és eljárások látszanak alkalmasnak, amelyek sok szempontból lényegükben térnek el a meglévő és kialakult gyakorlattól (szocialista piacgazdaság, vegyes tulajdonviszonyok, önálló kifizervezetek stb.). Ezek az új fejlemények szükségessé teszik a munkahelyi pártszervezés merev szerkezetének átgondolását, rugalmasabbá tételét. A jövőben mindezt tekintettel új típusú emberekre és politikai módszerekre lesz szükség. Javasolta, hogy az újonnan választott pártbizottság e kérdéseket a következő pártértekezletig tekintse át. Szólt arról a gondról, amit az okozhat, hogy a munkahelyi pártszervezetek, amikor támogatják az ésszerű gazdálkodást, szembekerülhetnek egyéni és csoportérdekekkel. Ahogyan mondotta: kemény szelekciónélkül nincs kibontakozás, de az ezzel együttjáró feszültségek kezelését meg kell ta

Pillanatkép — munka közben